

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. V. cap. 9. & 10. An Christus sibi meruerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

modo probationes, quibus utitur Thomas, id quod vult, satis efficiant. Augustinum in specie eo in loco, non velle, Christum fuisse Mediatorem tantummodo ut hominē, sed etiam ut hominē, NB. non modo ut Deum. Addit post aliqua, esse hanc Sententiam Sanctorum Patrum, qui vel hinc maxime præstantiam Mediatoris Christi commendent, quod naturam utriusque extremi, id est, Dei & hominum Ipse habuerit. Et iterum aliquibus interjectis repetit, ex communi & orthodoxâ Patrum Sententiâ dici debere, Mediatorem Christum fuisse non tantum ut hominem, non tantum ut Deum, sed conjunctim ut Deum & hominem. Insuper & illud post quædam observat, Quod si qui Patres Verbo Divino etiam ante, quam adsumsisset humanam naturam, Mediatoris adpellationem tribuunt, Mediatorem sic vocant, non quia Mediatoris munus obierit ante Naturam adsumtam, sed quoniam aliquando certe Verbum Divinum id muneris in adsumtâ naturâ obiturum erat. Tandem ubi ostendit, quo modo Christus ut Deus & homo conjunctim fuerit Mediator, scilicet, quatenus utraque Natura alio atque alio valuit modo ad ejus functionis efficaciam, denuò subjungit, hanc esse Sententiam Patrum & maxime Augustini, inter alia hunc in modum scribentis: *Idem Christus Mediator Dei & hominum dictus est, inter Deum immortalem & hominem mortalem, Deus & homo, reconcilians hominem Deo.* Adde alium æque illustrem locum, à nullo citatorum, si rectè memini, observatum, ubi Doctor augustus rotundè totum hoc explicat negotium: *Ita inter Deum & homines Mediator apparuit, ut in unitate personæ copulans utramque naturam, & solita sublimaret insolitis, & insolita solitis temperaret.*

Lib. 1. de
Conf. Ev.
ang. c. 35.

Epist. 3. ad
Voluf.

CAPUT NONUM ET DECIMUM,

De QUÆSTIONE,

An Christus sibi etiam aliquid meruerit ?

Scribit quidem audacter Bellarminus, convenire Doctores apud Magistrum inter se, atque uno consensu docere, Christum præter ea bona, quæ suis laboribus peperit nobis, sibi etiam corporis gloriam & Nominis exaltationem meruisse; è Patrum antiquorum choro insuper addens Augustinum, hæc inter alia scribentem: *Humilitas claritatis est Meritum, Claritas humilitatis est premium.* At post alios, Radam in primis, non ita dudum observavit Morandus, Veronensis, Clericus Regularis, non convenire Doctores inter se, nec uno consensu idem docere. Hinc non tantum, ubi agit de potentiâ absolutâ, nimirum an Christus poterit mereri suam Beatitudinem, omnem Gratiâ & Habitibus omnes Supernaturales, expressè nominat Pasqualigum hoc negantem & alios pro se Theologos citantem: *Raguseo* in contrarium adfirmante & scribente, *nullum id Theologorum negare;* sed & ubi de facto hanc Quæstionem explicat, eamque adfirmando proponit, concedere cogitur, existimari contra communem apud Vasquezium, Svarezium, Tannerum, Becanum, Lugonem, alios, quorum instantiis in contrarium respondere conatur, quo cum successu, aliorum esto judicium. Quamvis autem de Gloria corporis & proprii Nominis exaltatione, de quâ in specie Bellarminus agit, nullum planè dubium superesse existimet, multum tamen falsus per ea, quæ laudatus Scoti Patronus Rada in hujus Quæstionis tractatione adducit, in primis ad Scotum Doctorem provocans, qui solus opinionem contrariam juxta hodiernam Moralistarum procedendi methodum facere potest probabilem, si non omninò probabilissimam. Augustini auctoritatem à Bellarmino laudatam quod attinet, etsi vocabulum *meriti* ab Eo adhibetur, adpositum tamen *premi* vocabulum ita illud temperat & emollit, ut Augustinus *meritum* propriè & in rigore ita dictum intellexisse, vix ac ne vix quidem dici possit aut debeat, quod inferius porro docebitur, ubi de operum bonorum Meritis erit agendi locus.

Appendicis loco ad Controversiam hanc tertiam non immeritò refertur Quæstio de *Fine incarnationis*, cujus incidenter tantum Bellarminus mentionem facit in ultimo capite, de quâ actum quoque est in *Vindiciis Anti-Thomisticis*, hic ideo non prætermittenda omninò, quia Augustini auctoritas hic in primis vindicanda venit, quâ abutuntur ut plurimum, qui in Scoti castris militant. Eminent inter recentiores hoc singulari studio agentes præ pluribus aliis Matthias Hauerius, ordinis Francisci, qui in Tomi posterioris *Collationum Theologicarum* parte priori sic format & proponit Quæstionem: *Quenam fuerit causa finalis, sine quâ non fuisset Incarnatio Filii Dei?* Ea autem ne videatur purè Scholastica, de quâ in utramque partem securè & absque præjudicio Veritatis orthodoxæ possit disputari, & quasi perindè sit, quam quis amplectatur Sententiam,

pag. 261.
& seqq.

tiam, sic de eâ censet ac scribit: *Hæc Controversia Scholastica tanti est momenti, ut ab eâ dependeat tota series Doctrinæ de Prædestinatione & Gratia Christi seu per Christum*; in quâ Thomas cum suis sustinet, redemptionem generis humani per debitam Satisfactionem fuisse causam finalem sine quâ non Incarnationis, & Scriptura Sacra non solum tribuit illam huic causæ finali, sed etiam soli, exclusivè aliis, prout exponit Augustinus scribens: *Si homo non periisset, filius hominis non venisset.* Et, *Nulla Christo causa fuit veniendi, nisi peccatores facere salvos.* In resolutione ejus mentem suam sic exponit *Collator Scotticus*: Incarnatio Filii Dei fuit absolute intenta, decreta, prædestinata ante omnem permissionem & prævisionem ullius peccati futuri vel non, ad majorem gloriam Dei & Christi, ex operis tanti perfectione, ut Christus esset caput omnium creaturarum, specialiter rationalium & tandem beatorum; sed ex permissione & prævisione peccatorum hominum fuit modificata, qualificata, ordinata & relata ad eorum redemptionem per condignam satisfactionem in statu passibili & mortali. Hanc Sententiam probaturus è Scripturâ, adducit primò locum è Sapientia libro, ubi dicitur *invidia Diaboli mors introiisse in orbem terrarum*, hæc additâ applicatione: *Quid autem homini potuit invadere, nisi tantam Gratiâ & gloriam unionis hypostaticæ, quam ipse potuit concupiscere ante omnem lapsum, videturque Augustinus id sæpius supponere, citatis aliquibus locis hanc in rem. Deindè provocat ad testimonium ex libro Proverbiorum, ubi Sapientia introducitur loquens sequentibus verbis, Dominus possedit me initio viarum suarum ante &c.* Subjungens, Augustinum sæpè hæc interpretari de *Incarnatione & Christo*. Præter hæc idem demonstrare laborat ex Sanctis Patribus, de quibus observat, quod quamvis, ut tota Scriptura Sacra & omnia Fidei Symbola, commendent & inculcent fidelibus Christi humilitatem & Charitatem, quâ pro peccatoribus concipi, nasci, & Mortem Crucis pati dignatus est, nunquam tamen restringant Incarnationem Christi ad hunc solum finem sine quo non, nisi Augustinus fortè, quem tamen hujus Controversiæ arbitrum ultrò suscipimus suspicimusque. Hujus rei causa ubi quædam ex Augustino adduxit, ita tamen generalia, ex quibus nullis extorqueas fiducias, quod demonstrandum est, hæc porro monuit de Eo, *quod nimis sæpius supponat, Deum providisse & præposuisse huic Universo aliquam rationalem creaturam omni modo possibili impeccabilem, ne hoc quasi cardine hujus universi inverso totus orbis perturbaretur.* Atqui, sic pergit & subsumit *Collator*, convincit recta ratio, nullam creaturam puram potuisse impeccabilem esse, multò minus præponi Christo. Ergò, sic concludit, ex hoc Augustini principio Deus ab æterno providit & præposuit Christum in caput & cardinem totius universi cujus solius impeccabilitate subsisteret, & per quem solum posset restitui, si ab ordine & fine debito deficeret. Idem Augustinus alibi commendat & inculcat summam illam Gratiâ, summeque gratuitam, nec ullis comparabilem Meritis, quâ Natura Christi humana fuit assumpta ad unionem hypostaticam, sine relatione ad ulteriorem effectum & finem. Ergò, inquit iterùm *Collator*, censet Augustinus, tantam fuisse Gratiâ à Deo intentam & decretam propter se, non autem ob solam redemptionem peccatorum. Idem porro in opere contra Julianum & alibi sæpius profertur, *omnia bona opera esse ad Deum referenda*, esseque meliora, quo perfectius referuntur ad Eum. Atqui, quæ itidem *Collatoris* est subsumtio, unio hypostatica est opus omnium optimum atque perfectissimum, Ergò Deus, qui omnia operatur propter semetipsum, non potuit efficaciter illud velle & operari, nisi propter seipsum, quia solus Deus est finis melior unionis hypostatica. Idem præterea sæpè proclamat, Christum esse caput & exemplar omnium electorum, comparans omnes simul, tam Angelos, quam homines uni corpori naturali vel politico, ex pluribus membris vel statibus eidem capiti aut Principi Christo subordinatis, non ut electo ab inferioribus, nec propter illos, sed à solo Deo, &c. Idem in *Retractionibus* expresse supponit, sine originali peccato nascituros fuisse homines usque ad certum numerum Sanctorum, quem Deus prædestinaverit; item alibi supponit aliquam secretam dignitatem eorum, qui vocantur, ex prædestinatione, ante massam peccatorum, ergò etiam supponit, quæ subsumtio & conclusio est *Collatoris*, prædestinationem humanæ Naturæ ad unionem hypostaticam in caput prædestinatorum ante permissionem ac prævisionem originalis peccati. His prolixius deductis, ubi respondendum fuit ad objecta ex Sententia Thomæ & sequacium, præter pauca quædam, quibus Scripturæ dicta eludere conatus est, monuit expresse, *totam difficultatem esse de sensu Augustini*, quasi Christus alia de causâ non venisset, nec venturus fuisset, ita scribens: *Augustinus non negat, Incarnationem fuisse futuram, sed, Christum ut JESUM fuisse*

fuisse venturum in hunc Mundum, nisi ad salvandos peccatores. Nam Christus propriè significat Personam Naturæ Divinæ & humanæ, sed Jesus significat Salvatorem seu officium salvandi peccatores. Aliud est etiam venire in hunc Mundum, quàm incarnari; nam per hunc Mundum significatur status communis hominum mortalium. Non venisset ergò in hunc Mundum, seu ad hunc statum mortalem, nisi ad salvandos peccatores à misero statu culpæ & pœnæ. Nam ex vi unionis hypostaticæ humana Christi natura fuisset semper gloriosa corpore & animo, sed suspendit seu continuit gloriam corporis ad salvandos peccatores. Et quia locus corporum ordinarius est secundùm perfectionem eorum, locus corporis Christi ut hypostaticè uniti proprius erat Cælum potius, quam hic Mundus inferior, cum ille sit locus, in quo beatificantur à Deo spiritus & animæ in suis corporibus gloriosis. *Et post plura, Itaque singula Pauli, & ex Eo Augustini verba singulas conterunt responsiones. Christus, ergò supponit, futurum fuisse; IESVS, id est, ut Salvator; non venisset, ullatenus ut viator; in hunc Mundum, id est, in hunc statum & locum Mortalitatæ & miseræ, quia nec fuisset (nimirum Jesus,) sicut nec descendisset in infernum, si nulli inde fuissent salvandi, & tamen fuisset incarnatus &c. Quia verò scivit*

cap. 100.

non permittere ullum malum, nisi ad eliciendum majus bonum, undè videtur sequi, Deum ergò non permissurum fuisse ex Augustini Sententia lapsum totius humani generis, nisi ad bonum unionis hypostaticæ, quia non possit esse aliud bonum majus tanto malo; ideò respondit *Collator*, Deum (quidem) non permittere ullum malum, nisi ad majus bonum, sed bonum cujusvis Meriti & satisfactionis Christi majus esse malo culpæ & pœnæ Adami & totius posteritatis ejus. *Atque hætenus Collator ad hanc Questionem quasi ex Augustini Sententia, de cujus labore si candidè licet promere iudicium, videtur ludere in re leria, quam ipse agnovit maximi esse momenti, de quâ fundamentales dependant articuli. Diffidere autem videri possim Lectoris candidi & Veritatis studiosi iudicio, si prolixum harum inanitatum susciperem Examen, cum pleraque ita sint comparata, ut quivis Augustini ex oraculis Scripturæ Sententiâ ritè percipiens facile possit animadvertere, quam perverse omnia hic agantur, & quam peregrina mens ut plurimum Doctore Sancto adtingatur. Fontes responsionum è Sæctoribus Thomæ largiter post alios nuper suppeditavit*

pag. 446.

Ioh. Baptista Gonetus, in quarto Chypei Theologia Thomistica contra novos ejusdem impugnatores Tomo, simul exhibens locum ex Augustino, qui Scoti Sententiæ videtur favere, quem à Collatore prætermisum esse miror, additâ tamen sufficienti explicatione. Est autem desumptus ex opere de Nuptiis & Concupiscentia, ubi docet

L. 1. c. 21.

Augustinus, Matrimonium in Statu Innocentiæ signum fuisse atque Sacramentum conjunctionis Christi cum Ecclesia. Ergò, quod sequi videtur, existimavit Augustinus, Christum nullo existente peccato venturum, aliâ Sacramenti significatio tunc vera non fuisset. Ad hoc testimonium dicit, plures è Thomisticis quidem respondere, Augustinum velle, solum in illo statu conjunctionem Viri & fœminæ signum fuisse conjunctionis Christi cum Ecclesia, non actualiter, sed aptitudinaliter, id est, aptitudinem habuisse ad talem significationem. Sed quia hæc interpretatio ei non videtur ad mentem Augustini, ideò subjungit, melius responderi juxta Augustinum, Matrimonium in statu Innocentiæ fuisse quidem de facto signum conjunctionis Christi cum Ecclesia, ex eo tamen non sequi, Christum Adamo non peccante venturum, quia licet bonitas prædictæ significationis perfectè conveniret Nuptiis ante peccatum Adami actu perpetratum, non tamen ante præscientiam & decretum illius permissivum. Fuit enim, inquit, Matrimonium à Deo institutum conjunctionis Christi cum Ecclesia signum, in signo posteriori post peccatum prævisum; nam in priori solum fuit institutum in officium naturæ. Num hæc etiam responsio sufficiat, aliorum esto iudicium. Satis autem hoc esse potest, ut Scotistæ Augustini auctoritatem eripuerit Thomista, qui de cætero, ut monui, in hujus Questionis discussione prolixissimâ ad communioris Sententiæ defensionem ea adnotavit, quæ ad hominem disputanti quam maximè inserviunt, imò contra eos etiam, qui non præterito tantùm Seculo, sed & hoc ipso inter Scoti tenebras versari, ad minimum dubitare, quam certi quid adserere, tanquam de Questione problematicâ, maluerunt; ut taceam Socii & sequacium errores, quibus itidem libuit, has Scholasticorum quorundam subtilitates sibi communes facere, ut habeant quid singulare contra receptam in Ecclesia ex auctoritate Biblicâ Sententiam, quod in aliis etiam pluribus Fidei Christianæ capitibus, cum ipsius fundamenti læsione, imò plenaria ejusdem concussione sunt conati.

Vid. Carol. Harmon pag. 1007. & seqq.